

УДК 349.3

Володимир Мельник,*канд. юрид. наук, доцент кафедри**соціально-гуманітарних і правових дисциплін**Київського інституту інтелектуальної власності та права**Національного університету «Одеська юридична академія»,**здобувач кафедри муніципального права**та адміністративно-правових дисциплін**Навчально-наукового інституту права ім. І. Малиновського**Національного університету «Острозька академія»*

ПРИНЦИПИ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

У цій статті досліджуються науково-теоретичні аспекти принципів соціального страхування осіб з інвалідністю. Наголошено, що принципів система соціального страхування є важливим складником реформування соціального захисту. Відзначено, що з прийняттям Конституції України було визначено конституційно-правові основи системи принципів соціального страхування. Наголошено на особливостях законодавчого закріплення принципів соціального страхування. Досліджено доктринальні підходи до проблем удосконалення системи принципів соціального страхування осіб з інвалідністю. Зроблено висновки та пропозиції.

Ключові слова: соціальний захист, соціальне страхування, принципи соціального страхування, особи з інвалідністю, попередження інвалідизації, запобігання інвалідизації, принципи соціального страхування осіб з інвалідністю, закони про соціальне страхування, кодифікація законодавства про соціальне страхування.

Постановка проблеми. Просування України шляхом організації та здійснення комплексної соціально-економічної реформи передбачає якісне та системне реформування системи соціального страхування, підвищення ефективності права на соціальний захист та тісно пов'язаних із ним прав [1, с. 17-18; 2, с. 252-255]. Серед пріоритетів реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування (далі – соціальне страхування) як важливого складника соціального захисту видається важливим розвиток соціального страхування осіб з інвалідністю, ураховуючи необхідність: 1) підвищення ефективності системи соціального захисту; 2) посилення соціальної захищеності осіб з інвалідністю; 3) наближення системи соціального захисту до потреб та інтересів людей з інвалідністю [3, с. 376-380]. До того ж важливо зауважити, що останнім часом в Україні спостерігається стійка тенденція до зростання осіб з інвалідністю, що пов'язано із внутрішніми та зовнішніми чинниками [4].

Доречно зазначити, що основоположні засади соціального страхування осіб з інвалідністю впливають зі змісту Конституції України [5]. По-перше, Конституція України закріплює її статус як демократичної, соціальної та правової держави (ст. 1), що

закладає соціальний вектор розвитку. По-друге, Основний Закон України закріплює пріоритетність прав та свобод людини. У нормах Конституції України закріплено, що «людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю», а «права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави» (ст. 3). Крім того, Основний Закон України, визнаючи «принцип верховенства права» (ст. 8), посилює значимість прав та свобод людини у системі пріоритетів розвитку суспільства і держави. Досить цікавим є твердження О. Л. Кучми, що оскільки принципи, у тому числі верховенства права, закріплені у законодавстві, то реалізація принципів можлива за умови дотримання принципу законності [6, с. 347]. Разом із тим М. І. Козюбра, досліджуючи зміст принципу верховенства права, вказує, що ним охоплюються ключові вимоги, до яких вчений відносить такі: 1) повага до прав і свобод людини; 2) верховенство Конституції; 3) принцип поділу влади, який передбачає існування відносно самостійних і незалежних одна від одної гілок влади – законодавчої, виконавчої і судової – та встановлення між ними таких взаємовідносин, які б унеможливили узурпацію

всієї державної влади або більшої її частини одним органом держави, а тим більше однією особою; 4) законність; 5) обмеження дискреційних повноважень, тобто прийняття рішень державними органами і посадовими особами на власний розсуд; 6) принцип визначеності, що означає вимогу чіткості підстав, цілей і змісту нормативних приписів, особливо тих із них, що адресовані безпосередньо громадянам; 7) принцип пропорційності, що регламентує співвідношення між поставленою метою та засобами і способами її досягнення; 8) принцип правової безпеки і захисту довіри; 9) незалежність суду і суддів [7, с. 30-63]. По-третє, становлення системи соціального страхування осіб з інвалідністю тісно пов'язане з утвердженням конституційного права на соціальний захист (ст. 46) як основоположного права в умовах соціальної держави. За змістом Конституції України (ч. 1, 2 ст. 46) «громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом», «це право гарантується загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням за рахунок страхових внесків громадян, підприємств, установ і організацій, а також бюджетних та інших джерел соціального забезпечення; створенням мережі державних, комунальних, приватних закладів для догляду за непрацездатними». Тому конституційна модель соціального страхування характеризується такими основними рисами: 1) спрямована на забезпечення та гарантування права на соціальний захист; 2) передбачає формування належних механізмів підвищення ефективності та доступності права на соціальний захист та інших тісно пов'язаних із ним прав; 3) закріплює систему основоположних, конституційних принципів соціального страхування осіб з інвалідністю. Тому можна погодитися із С. Г. Кузьменко в тому, що соціальне страхування є видом соціального захисту, який будується відповідно до принципу соціальної справедливості й принципу еквівалентності (відшкодування) [8, с. 20].

З метою реалізації конституційних засад соціального страхування 14 січня 1998 року Верховною Радою України було ухвалено Основи законодавства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування (далі – Основи) [9], які закріплюють спрямованість системи соціального страхування на матеріальну підтримку (забезпечення) громадян у разі хвороби, повної, часткової або тимчасової втрати працездатності,

втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості за рахунок спеціальних страхових фондів. Повною мірою це право стосується осіб з інвалідністю. Однак становлення в Україні системи соціального страхування осіб з інвалідністю ускладнено: 1) відсутністю законодавчого визначення; 2) відсутністю єдиної системи принципів правового регулювання; 3) відсутністю законодавчої регламентації щодо особливості участі осіб з інвалідністю у системі соціального страхування.

Актуальність теми дослідження. Метою наукової статті є науково-правове дослідження принципів соціального страхування осіб з інвалідністю в умовах сьогодення.

Стан дослідження. У юридичній літературі зазначена проблематика частково розглядалася у працях таких вчених-юристів, як: В. М. Андріїв, М. І. Боднарчук, Н. Б. Болотіна, В. С. Венедіктов, С. В. Венедіктов, С. Я. Вавженчук, С. В. Вишновецька, І. В. Зуб, М. І. Іншин, О. Л. Кучма, В. Л. Костюк, С. С. Лукаш, А. Р. Мацюк, П. Д. Пилипенко, С. В. Попов, С. М. Прилипко, О. І. Процевський, О. М. Обушенко, С. М. Синчук, О. В. Тищенко, Г. І. Чанишева, В. І. Щербина, М. М. Шумило, Н. М. Хуторян, О. М. Ярошенко та ін. Визнаючи доктринальні здобутки цих та інших дослідників, спрямованих на розвиток теорії права соціального забезпечення, зазначимо, що в умовах здійснення в Україні комплексної соціальної реформи, реформування системи соціального страхування, особливо щодо осіб з інвалідністю, набуває актуальності та важливості як складник демократичних, соціальних перетворень у суспільстві та державі.

Виклад основного матеріалу. Принадно зазначимо, що принципи соціального страхування осіб з інвалідністю спрямовані на: 1) сприяння формування засад інклюзивного суспільства; 2) попередження та запобігання інвалідизації суспільства; 3) формування сучасної моделі соціального страхування осіб з інвалідністю; 4) формування засад законодавчого регулювання соціального страхування осіб з інвалідністю; 5) сприяння підвищення ефективності, дієвості та доступності прав осіб з інвалідністю.

Слід відзначити, що система принципів соціального страхування осіб з інвалідністю тісно пов'язана із загальнотеоретичним розумінням категорії цієї категорії.

Професори Т. А. Занфірова, М. І. Іншин, С. М. Прилипко, О. М. Ярошенко та інші дослідники наголошують на тому, що принципи права – це його основні начала, вихідні ідеї, що характеризуються універсальністю, загальною значимістю, вищою імперативністю

ттю і відображають найважливіші положення права. Також вченими відзначається, що цим принципам властиве абстрактне й універсальне засвоєння соціальної дійсності, що зумовлює їхню особливу роль у структурі правової системи, механізмі правового регулювання, нормотворчій діяльності і діяльності щодо застосування права [10, с. 146]. Також у юридичній літературі наголошується, що принципи виражають суть норм права, за допомогою яких здійснюється правове регулювання суспільних відносин, які визначені предметом правового регулювання цієї галузі права [11, с. 41-42]. В. М. Божко трактує принципи права через призму таких засад, як свобода, рівність та справедливість [12, с. 130]. О. В. Тищенко, досліджуючи еволюцію принципів права соціального забезпечення, констатує, що загалом принципи права містять соціально-правові основи, моральні ідеї правового регулювання співіснування в цивілізованому суспільстві [13, с. 117].

Професори Т. А. Занфірова, М. І. Іншин, С. М. Прилипко, О. М. Ярошенко та інші дослідники трактують принципи права соціального забезпечення як основні керівні положення (ідеї), які відбивають сутність, найважливіші особливості й ознаки, загальну спрямованість норм права соціального забезпечення, а також стратегічні напрями соціальної політики держави в реалізації соціально-економічних прав і свобод [10, с. 149].

Досить системно принципи соціального страхування досліджувались у радянській правовій доктрині. Своєю чергою А. С. Краснопольський до ключових принципів соціального страхування протягом радянського періоду відносив такі: реалізація соціального страхування за рахунок держави у повному обсязі; здійснення управління всім страхуванням через профспілки; зумовленість надання соціального страхування належністю до робітників та службовців [14, с. 76-77]. Водночас К. С. Батигін акцентував увагу на таких принципах соціального страхування, як: всезагальність забезпечення працівників по соціальному страхуванню; всебічна охорона та підвищення рівня життя працівників, покращення їх здоров'я; забезпечення працівників за рахунок держави та суспільних коштів колгоспів; оптимальне поєднання інтересів особистості, трудових колективів та суспільства у розподілі соціальних благ; здійснення соціального страхування через суспільні організації самих працівників; створення максимальних зручностей для працівників під час реалізації ними права на матеріальне забезпечення по соціальному страхуванню [15, с. 13].

Принагідно відзначимо, що легальне закріплення системи принципів соціального страхування міститься у нормах Основ (ст. 5).

Відповідно до Основ загальнообов'язкове державне соціальне страхування громадян України здійснюється за принципами: законодавчого визначення умов і порядку здійснення загальнообов'язкового державного соціального страхування; обов'язковості страхування осіб, які працюють на умовах трудового договору (контракту) та інших підставах, передбачених законодавством про працю, та осіб, які забезпечують себе роботою самостійно (члени творчих спілок, творчі працівники, які не є членами творчих спілок), громадян – суб'єктів підприємницької діяльності; надання права отримання виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням особам, зайнятим підприємницькою, творчою діяльністю тощо; обов'язковості фінансування страховими фондами витрат, пов'язаних із наданням матеріального забезпечення та соціальних послуг, у обсягах, передбачених законами про загальнообов'язкове державне соціальне страхування; солідарності та субсидування; державних гарантій реалізації застрахованими громадянами своїх прав; забезпечення рівня життя, не нижчого за прожитковий мінімум, встановлений законом, шляхом надання пенсій, інших видів соціальних виплат та допомоги, які є основним джерелом існування; цільового використання коштів загальнообов'язкового державного соціального страхування; паритетності представників усіх суб'єктів загальнообов'язкового державного соціального страхування в управлінні загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням. Разом із тим норми Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (ст. 3) [16] містять легальне визначення переліку принципів соціального страхування. Зокрема, соціальне страхування здійснюється за принципами: законодавчого визначення умов і порядку здійснення соціального страхування; обов'язковості страхування осіб відповідно до видів соціального страхування та можливості добровільності страхування у випадках, передбачених законом; державних гарантій реалізації застрахованими особами своїх прав; обов'язковості фінансування Фондом витрат, пов'язаних із наданням матеріального забезпечення, страхових виплат та соціальних послуг, в обсягах, передбачених цим Законом; формування та використання страхових коштів на засадах солідарності та субсидування; диференціації розміру виплати допомоги залежно від страхового стажу; диференціювання страхового тарифу

з урахуванням умов і стану безпеки праці, виробничого травматизму та професійної захворюваності на кожному підприємстві; економічної заінтересованості суб'єктів страхування в поліпшенні умов і безпеки праці; цільового використання коштів соціального страхування; відповідальності роботодавців та Фонду за реалізацію права застрахованої особи на матеріальне забезпечення та соціальні послуги за цим Законом. Варто підкреслити, що така система принципів стосується таких видів соціального страхування: у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності; від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності; медичного. Також легальне закріплення має система принципів пенсійного страхування. Відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» (ст. 7) [17] пенсійне страхування здійснюється за принципами: законодавчого визначення умов і порядку здійснення загальнообов'язкового державного пенсійного страхування; обов'язковості страхування осіб, які працюють на умовах трудового договору (контракту) та інших підставах, передбачених законодавством, а також осіб, які забезпечують себе роботою самостійно, фізичних осіб – підприємців; права на добровільну участь у системі загальнообов'язкового пенсійного страхування осіб, які відповідно до цього Закону не підлягають загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню; заінтересованості кожної працездатної особи у власному матеріальному забезпеченні після виходу на пенсію; рівноправності застрахованих осіб щодо отримання пенсійних виплат та виконання обов'язків стосовно сплати страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування; диференціації розмірів пенсій залежно від тривалості страхового стажу та розміру заробітної плати (доходу); солідарності та субсидування в солідарній системі; фінансування видатків на виплату пенсій, надання соціальних послуг за рахунок страхових внесків, бюджетних коштів і коштів цільових фондів; спрямування частини страхових внесків до накопичувальної системи пенсійного страхування для здійснення оплати договорів страхування довічної пенсії і одноразової виплати залежно від розмірів накопичень застрахованої особи з урахуванням інвестиційного доходу; державних гарантій реалізації застрахованими особами своїх прав, передбачених цим Законом; гласності, прозорості та доступності діяльності Пенсійного фонду; обов'язковості фінансування за рахунок коштів Пенсійного фонду витрат, пов'язаних з виплатою

пенсій та наданням соціальних послуг, в обсягах, передбачених цим Законом; цільового та ефективного використання коштів загальнообов'язкового державного пенсійного страхування; відповідальності суб'єктів системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування за порушення норм цього Закону, а також за невиконання або неналежне виконання покладених на них обов'язків.

Доречно відзначити, що формування системи принципів соціального страхування осіб з інвалідністю спрямоване на формування сучасної та найбільш оптимальної моделі правосуб'єктності осіб з інвалідністю [18, с. 17-19] з урахуванням національних та міжнародних соціальних стандартів [19, с. 205-215], забезпечення доступності таких осіб до усіх сфер суспільного життя.

О. В. Москаленко під принципами загальнообов'язкового державного соціального страхування розуміє об'єктивно зумовлені і розроблені з урахуванням наукових досягнень керівні правові засади реалізації цієї організаційно-правової форми соціального забезпечення, що визначають її загальну спрямованість, зміст, характерні особливості [20, с. 283-284]. При цьому дослідниця виокремлює такі принципи загальнообов'язкового державного соціального страхування: законодавче визначення правових, фінансових, організаційних, економічних та організаційних засад загальнообов'язкового державного соціального страхування; поєднання обов'язковості державного соціального страхування осіб, які працюють на умовах трудового договору та на інших підставах передбачених законодавством, і права на добровільну участь у цій системі; доступність загальнообов'язкового державного соціального страхування (доступність загальнообов'язкового державного соціального страхування полягає в тому, що у фактичному складі, на підставі якого виникають відповідні правовідносини, основне місце займає юридичний факт – факт стану бути застрахованим); рівність осіб у праві на загальнообов'язкове державне соціальне страхування; гарантованість реалізації застрахованими особами своїх прав; забезпечення рівня життя, не нижче за прожитковий мінімум, установлений законом; диференціації умов та розмірів матеріального забезпечення й соціальних послуг, що надаються застрахованим особам; формування й використання страхових коштів на засадах солідарності й субсидіарності; соціальне партнерство в управлінні й нагляді за загальнообов'язковим державним соціаль-

ним страхуванням; цільове використання коштів загальнообов'язкового державного соціального страхування; відповідальність страховальника і страховика за дотриманням прав застрахованих осіб; гласність діяльності страховиків [20, с. 291-312].

Висновок

Таким чином, принципи соціального страхування осіб з інвалідністю – це основні керівні положення (ідеї), які відображають сутність, найважливіші особливості соціального страхування осіб з інвалідністю, загальну спрямованість правового регулювання у цій сфері, особливості реалізації, гарантування та правової охорони прав таких застрахованих осіб.

Основними ознаками принципів соціального страхування осіб з інвалідністю є такі: 1) основоположні та керівні ідеї, які відображають соціальну стратегію розвитку суспільства та держави; 2) відображають сутність, ознаки та особливості соціального страхування осіб з інвалідністю; 3) відображають загальні засади правового регулювання соціального страхування осіб з інвалідністю; 4) відображають загальні засади реалізації, гарантування та правової охорони прав застрахованих осіб з інвалідністю.

До основних принципів соціального страхування осіб з інвалідністю варто віднести такі:

1) законодавчого визначення умов, порядку та особливостей здійснення соціального страхування осіб з інвалідністю;

2) обов'язковості урахування міжнародних соціальних стандартів з питань прав осіб з інвалідністю;

3) інформованості осіб з інвалідністю про права та гарантії у системі соціального страхування;

4) обов'язковості страхування осіб з інвалідністю, які працюють на умовах трудового договору (контракту) та інших підставах, передбачених актами трудового законодавства, та осіб, які забезпечують себе роботою самостійно (члени творчих спілок, творчі працівники, які не є членами творчих спілок), громадян – суб'єктів підприємницької діяльності;

5) надання права отримання виплат за соціальним страхуванням особам з інвалідністю, зайнятим підприємницькою, творчою діяльністю тощо;

6) обов'язковості фінансування страховими фондами витрат, пов'язаних із наданням матеріального забезпечення, та соціальних послуг, пов'язаних із попередженням та запобіганням інвалідизації;

7) солідарності та субсидування у соціальному страхуванні осіб з інвалідністю;

8) відкритості, доступності реалізації застрахованими особами з інвалідністю права на соціальний захист та інших, тісно пов'язаних із ним прав;

9) гарантованості рівня життя осіб з інвалідністю, не нижчого за прожитковий мінімум, встановлений законом, шляхом надання пенсій, інших видів соціальних виплат та допомоги, які є основним джерелом існування;

10) цільового використання коштів соціального страхування осіб з інвалідністю;

11) паритетності представників держави, роботодавців, інститутів громадянського суспільства осіб з інвалідністю в управлінні соціальним страхуванням;

12) моніторингу дотримання прав застрахованих осіб з інвалідністю;

13) нагляду та контролю дотримання прав застрахованих осіб з інвалідністю.

Основними тенденціями законодавчого забезпечення принципів соціального страхування осіб з інвалідністю є такі: 1) формування та розвиток інклюзивного суспільства; 2) розробка новітньої Концепції соціального страхування з урахуванням міжнародного та національного досвіду; 3) розробка, організація громадських та експертних слухань та ухвалення Кодексу соціального страхування.

Список використаних джерел:

1. Іншин М.І., Сіроха Д.І. Соціальна держава: сутність і перспективи. Актуальні проблеми соціального права: збірник матеріалів учасників всеукраїнських соціальних програм (заходів) ВГОІ «Інститут реабілітації та соціальних технологій» у 2014 р. / за загальною редакцією М.І. Іншина, В.Л. Костюка, В.О. Попелюшка. К.: ПВГОІ «ІР СТ Україна», 2015. С. 17-21.

2. Костюк В.Л. Конституційне право на соціальний захист в умовах сьогодення: науково-правовий аспект. Публічне право. 2015. № 2 (18). С. 252-259.

3. Костюк В.Л. Реформа соціального захисту осіб з інвалідністю у контексті сьогодення: проблеми, виклики та перспективи. Напрями розвитку науки трудового права та права соціального забезпечення: матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 25-річчю кафедри трудового та господарського права Харківського національного університету внутрішніх справ (м. Харків, 3 листопада 2017р.); за заг. ред. К. Ю. Мельника. Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2017. С. 376-380.

4. В Україні проживає близько 3 мільйонів людей з інвалідністю. URL: <https://www.unian.ua/health/country/2020234-v-ukrajini-projivae-blizko-3-milyoniv-lyudey-z-invalidnistyu-ekspert.html>.

5. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.

6. Кучма О.Л. Проблеми теорії та нормативно-правового регулювання соціального страхування в Україні: монографія. К.: Освіта України, 2016. 416 с.
7. Козюбра М. Верховенство права і Україна. Право України. 2012. № 1-2. С. 30-63.
8. Кузьменко С.Г. Механізм державного регулювання системи соціального захисту населення: монографія. Донецьк. вид-во «Ноулідж» (донецьке відділення), 2012. 387 с.
9. Основи законодавства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 14 січня 1998 року № 16/98-ВР / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1998. № 23. Ст. 121.
10. Право соціального забезпечення в Україні: підручник / Т.А. Занфірова, М.І. Іншин, С.М. Прилипка та ін.; за заг. ред. Т.А. Занфірової, С.М. Прилипка, О.М. Ярошенка. 2-ге вид., переробл. і доповн. Х.: ФІНН, 2012. 640 с.
11. Старчук О.В. Щодо поняття принципів права. Часопис Київського університету права. 2012. № 2. Ст. 40-43.
12. Божко В.М. Система принципів оплати праці. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 2011. № 3. С. 3-13.
13. Тищенко О.В. Право соціального забезпечення України: теоретичні та практичні проблеми формування і розвитку галузі : монографія. К. «ДП «Прінт Сервіс», 2014. 394 с.
14. Краснополюський А.С. Основные принципы советского государственного социального страхования. М.: Из-во Академии наук СССР, 1951. 142с.
15. Батыгин К.С. Правовые проблемы социального страхования в СССР: автореф. дисс. д-ра юрид. наук: 12.00.05. М., 1975. 35 с.
16. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 28 грудня 2014 року № 77-VIII / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 11. Ст. 75.
17. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 9 липня 2003 року № 1058-IV / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 49-51. Ст. 376.
18. Костюк В.Л. Проблеми визначення правосуб'єктності у загальній теорії права. Держава і право. Збірник наукових праць. Випуск 44. К., 2009. С. 14-19.
19. Костюк В.Л. Міжнародні стандарти прав осіб з інвалідністю у умовах правової, соціальної держави: теоретико-правовий аспект. Актуальні проблеми соціального права в Україні: збірник наукових праць / за ред. М.І. Іншина, В.І. Щербини, С.Я. Вавженчука; відпов. ред. І.С. Сахарук. Харків: «Юрайт», 2017. С. 199-215.
20. Москаленко О.В. Основні засади загальнообов'язкового державного соціального страхування в умовах ринкової економіки: монографія. Х., Юрайт, 2012. 400 с.

В этой статье исследуются научно-теоретические аспекты принципов социального страхования лиц с инвалидностью. Отмечено, что система принципов социального страхования является важной составляющей реформирования социальной защиты. Отмечено, что с принятием Конституции Украины были определены конституционно-правовые основы системы принципов социального страхования. Отмечены особенности законодательного закрепления принципов социального страхования. Исследованы доктринальные подходы к проблемам совершенствования системы принципов социального страхования лиц с инвалидностью. Сделаны выводы и предложения.

Ключевые слова: социальная защита, социальное страхование, принципы социального страхования, лица с инвалидностью, предупреждение инвалидизации, предотвращение инвалидизации, принципы социального страхования лиц с инвалидностью, законы о социальном страховании, кодификация законодательства о социальном страховании.

The article deals with the scientific and theoretical aspects of the principles of social insurance for persons with disabilities. It is emphasized that the principles of the social insurance system are an important part of the reform of social protection. It was noted that with the adoption of the Constitution of Ukraine, the constitutional and legal foundations of the system of social insurance principles were determined. The peculiarities of the legislative consolidation of the principles of social insurance are emphasized. Doctrinal approaches to the problems of improving the system of social insurance policies for persons with disabilities are investigated. Conclusions and suggestions are made.

Key words: social protection, Social Insurance, principles of social insurance, persons with disabilities, prevention of disability, prevention of disability, principles of social insurance of persons with disabilities, social insurance laws, codification of legislation on social insurance.